

Rudolf Broby-Johansens forsvarstale for BLOD i Københavns byret

Taler

Rudolf Broby-Johansen
Forfatter

Dato

22. januar 1923

Sted

Københavns byret

Omstændigheder

Med udgivelsen af digtsamlingen BLOD blev Broby-Johansen anklaget for at have overtrådt straffelovens § 184 af 1866:

"Den, som offentliggør et utugtigt Skrift, straffes med Fængsel eller Bøder".

jeg vil som indledning til det jeg har at sige om mine digte betragtet under synsvinklen: moralsk – ikke moralske sige en lille kende om de *kunstprincipper* der ligger til grund/

de tilhører en verdensbevægelse i kunsten som man har givet navnet expressionismen, en bevægelse der i virkeligheden er romantiken i moderne skikkelse, som romantiken var gotiken paa en ny manér/

et expressionistisk kunstværk er ikke skildring eller afbillede af et eller andet/ afbillede er haandværk enten afbildereren kalder sig fotograf petersen eller mester rembrandt van rijn/ kunstværket er en ny organisme som ikke ligner noget, men er noget/ en organisme er kun det hvis enkelte dele er bundet sammen af en lov, som i kunsten kaldes kompositionen/ den enkelte tone har i og for sig ingen værdi, først opbygningen af dem får det: kunst *er* komposition/ den der ikke forstår et moderne maleri og ikke forstår disse digte (jeg siger forstå, det betyder ikke forstå logisk/ tanken arbejder logisk: i præmisser og konklusioner/ kunst arbejder med farve, form, begreb/ jeg mener forstå kunstnerisk: lade sig gribe) den der ikke kan det han kan heller ikke se det kunstneriske i den gamle tids billeder og digte/ det er fejghed eller affektation naar han paastaar at gøre det/ det han ser er noget ganske andet end det kunstneriske, noget helt uvæsentligt som fx. ofte emnet, eller han i digtet mener at genopleve hvad kunstneren har følt ...

kunstværket opstår og får den skikkelse det får ud af en absolut indre nødvendighed/ opståelsesprocessen er omtrent denne: i kunstnerens bevidsthed fødes et syn, tåget og ubestemt, ganske uden genstandsmæssighed, måske man rettere betegne det som en vis rytme, som stadig voxer og til sidst får en sådan styrke, at han må forme den ud i stof, give skikkelse, materie, stille uden for sig, så er det han begynder at forme: billedhuggeren i leret, maleren i farver, digteren i ord/ måske allerede det første udkast er det nøjagtige afbillede af det i hans bevidsthed han må udtrykke, måske han atter og atter må begynde forfra/ man kan tænke sig det som stod tegningen allerede usynlig paa papiret og kunstneren kun har at trække den op i synlige linjer/ han kan da naturligvis ofte tegne galt og må gøre det om/ er det lykkedes føler han øjeblikkelig: det er fuldendt/

i et kunstværk kan altsaa ikke ændres, slettes eller tilføjes, det er en helhed bygget op efter netop sin egen indre lov (hvert kunstværk har sin lov!) hvor hvert eneste led har sin nødvendighed/ dette er netop karakteristisk for det rene kunstværk – som nogle kalder det expressionistiske kunstværk – at der intet tilfældigt findes, at det eksempelvis ikke arbejder med associationsvirkninger, som altid er tilfældige (associationerne ved fx. »en grøn eng« er afhængige af om læseren har set en grøn eng overhovedet, under hvilke omstændigheder, hvor ofte o.s.v. af om han er byboer eller landbo/)

jeg har fremført disse æstetiske bemærkninger fordi jeg ikke vil beskyldes for at have skrevet digtene i den ene eller anden hensigt/ de er blevet til ud fra en indre, kunstnerisk nødvendighed nøjagtig som de er og kunde ikke være det mindste anderledes end de er i nogen henseende/ det er klart at mit bevidsthedsliv så atter er bestemt af liv og forhold således som jeg lever og ser dem, klart at et nutidsmenneske der ikke er for fejd eller imbecil til at se sin samtid i øjnene ikke har bevidstheden fyldt af elverdans og elskovsdrømme/ den der blot i ringeste grad har set maa være fyldt af isnende rædsel/ den for hvem det engang er blevet virkelighed, de militære millionmord og kapitalens sjælelige milliardmord der i denne epoke med glimrende præcision kvæler de sidste rester af den kultur vi endnu har tilbage som ramponeret arvgods fra syrien og hellas, hans tanker maa kredse om det forfærdelige/ de vil også gøre det om de spærres ham inde i et fængsel eller galehus/

II.

men naturligvis behøver jeg ikke lade mine digte udgive, det er indlysende at jeg

kunde have brændt dem eller låset dem ned i stedet for at overgive dem til et forlag/ jeg overvejede faktisk dette; tog den dag jeg modtog forlagets opfordring manuskriptet og prøvede at veje for og imod ud fra rent etiske synspunkter/ de færreste kunstnere vilde vel gøre noget sådant, jeg har gjort det fordi jeg lever i en epoke som jeg anser for at være et sådant tide-vende at hvert eneste menneske som ikke er blevet desperat i denne desperationens tidsalder må anvende hver eneste mulige evne paa at skabe en ny, rent materielt sund, basis for menneskelig væren/ der er kun en eneste fejl i oswald spenglers undergangsteori: den at han ikke har set der gives spredt over hele jorden nogle millioner mennesker som kæmper en fortvivlet kamp for at redde de stumper af kultur vi endnu ejer over på fast grund, bygget paa en ny, ærligere livsanskuelse/ jeg behøver næppe sige at jeg dermed mener det kommunistiske proletariat og den fra classesynspunkter frigjorte, sammen med det kæmpende intelligens/ i samme øjeblik det kunstneriske kom på tværs af min etiske opgave vilde jeg rykke det kunstneriske ud af mit liv/

men det er sandt, den høje ret analogislutter vel at jeg staar og lyver, den antager vel som det »kristelige« vigilia-blad at udgivelsen af BLOD er en transaktion i forretningsmæssigt øjemed/ man har i forhørene herset ud og ind om det økonomiske/ da bogen var antaget meddelte forlaget mig at det efter sin coutume agtede at udbetale 50 % af det eventuelle overskud/ nuvel, tænkte jeg og var færdig med den sag, det materielle har aldrig haft den ringeste interesse for mig personlig/ jeg havde den 15' i denne maaned 180 kr. i rede penge, den 16' gav jeg det hele til ét mig personlig fuldkommen ligegyldigt menneske, som jeg tror derved fik en sidste chance for at redde sig, jeg har siden da levet af 5,20 kr. som jeg har erhvervet mig ved salg af pancoast engelske litteraturhistorie, jeg har levet måneder igennem af rugbrød og margarine/ hvorfor skulde jeg ikke gøre det når jeg kan og andre har brug for de penge jeg får mellem hænder/ det interesserer mig uendelig ringe om jeg har meget eller lidt at disponere over, derimod interesserer det mig overordentligt at disponere rigtigt/ med rigtigt mener jeg i bjergprædikenens, socialismens, kommunismens, altruismens ånd/ jeg har i mig ikke den vedhængen ved det materielle som den borgerlige påstår skulde være en hindring for kommunisme/ jeg må i sandhedens interesse tilføje at det har været mig let at blive den kvit, måske fordi jeg aldrig har været kastet ind i den direkte kamp for brødet/

imidlertid/ resultatet af mine overvejelser angående digtenes udgivelse var at de vilde virke moralsk/ med moral mener jeg den moral det borgerlige samfund

påstår at have (den kristne: bjergprædikenens) ikke den det har (den kapitalistiske egoismes)/ med moral mener jeg sandhed/

i mine anklageres, i den borgerlige menings mund er det rigtigt: denne bog er umoralsk/ for den borgerlige faktiske moral er en løgn og en svindel og hvem vil beskylde disse digte for at være løgn eller svindel?

de taler om ting »man ikke må tale om«, som om der for den borgerlige civilisation var noget der var helligt/ dé erotomane aber som gør det borgerlige litterære gøgl hyler om kvinden/ borgerskabet tvinger proletariatets kvinder til at sælge sig på gaderne og i caféerne og i bordellerne/

man siger disse digte ophidser, som om ikke de der påstår det er de selvsamme som fylder operetteatrene hvor kordamerne skal have et pikant lændebælte (man har i berlin forsøgt med helt nøgne danserinder, de virker ikke) som gotter sig over peter nansens slimede vovetheder og harald raages »charmerende« svinerier/ dette gode selskab forarges over mine digte/ fordi de ikke pirrer fantasien, ikke vækker lystne, lumre minder om druk-nætters fede, hvide glæder, ikke lader jert døde kød dækkes barmhjertigt af moscusduftende, champagnedrivende silkepjalter, men flænses det blødende nøgent og lader den raadne, ramme stank stige til himlen, at menneskene endelig en gang kan få øjnene op, en pæn mand, og en dannet mand som hr. kai friis møller svarede mig da jeg sagde om BLOD: »nå, de har nok ramt?« - »ja, det er en forfærdelig bog, man har sgu ikke lyst til samleje fjorten dage efter man har læst den!«/ samme, gode selskab forargedes groveligen i tyskland for et års tid siden da arthur schnitzers REIGEN første gang gik over brædderne/ en tysk ven har sendt mig nogle af retssagens dokumenter/ de har udtalelser som denne: »niemals kann ein offenes aussprechen gewisser lebenszustände die schlechten instinkte reizen, dies geschicht immer nur durch das halb verhüllte mit den augen zwinkernde schleimige andeuten«/ i domskendelsen er en sætning som denne: »es kann für die aufhaltung des sittlichen verfalles nur förderlich sein diese dinge so sachlich und sogleich so deutlich und rücksichtslos aufzudecken und zur erörterung zu stellen«/ men det var 6' ziwilkammer des landgerichts III zu berlin/ var wedekind født i danmark havde han siddet i livsvarigt tugthus: frank wedekind, strindbergs eneste jævnyrdige i et aarhundredes europæiske drama/ danske lovhåndhævere har nemlig endnu ikke opdaget at den som tvinger til at tænke over erotik og forbrydelse forfører ikke til erotik og forbrydelse men til tænken/ for de skulde vel ikke være bange for at folk bringes

til tænken? –

jeg skal ikke indlade mig på disse abstrakta, jeg ved man vil svare mig: »§ 184 straffer en utugtig bog med fængsel eller bøde«/ retten har da blot at undersøge hvad »utugtig« betyder juridisk/ jeg må da minde om at juridisk opfattet-må samleje uden for ægteskabet under alle omstændigheder anses for utugtigt/ jeg henstiller altså at beslaglægge det utugtige skrift ROMEO OG JULIE og stille forfatteren, eller da shakespeare jo som bekendt er død, udgiverne under tiltale/ jeg må også minde om at goethes: WERTHER er beslaglagt og forbudt i danmark/ det skader lovens værdighed at en forbudt bog stadig sælges og udkommer på ny/ altså: sag mod martin! eller BIBELEN?

jeg vil ikke gå ind på anklagerens – forøvrigt også ganske uinteressante – indstregninger i de enkelte digte/ jeg vil sære nødig de skal komme til at tro at jeg ønsker at vise disse digte ikke er strafbare efter den lov de håndhæver/ tværtimod/ selvfølgelig skal de straffes/

jeg vil belyse hvorfor ved et enkelt eksempel, i tilknytning til det eneste som helhed indstregede digt, det der har titlen: BORDELPIGE DRÆBER UFØDT

en ung pige kommer her til byen hvor hun har fået en kontorplads/ lønnen er 100 kr om måneden/ hun, der er ukendt med forholdene og uden familie, i byen også uden bekendte må for værelset give 50 kr, så begynder hun at sulte/ hvor skulde en 16 års pige forstå at økonomisere med 50 kr til klæder og mad og det hele - jeg maa indskyde at dette ikke er et tænkt tilfælde/ jeg talte med pigen for en uge siden, det var hende der fik de 180 kr, sandsynligvis for sent – en dag bliver det uudholdeligt/ hun låner en kjole af en veninde og går på café/ de moralske dogmer man har banket ind i hende har ingen betydning, hun har aldrig forstået dem, hun har driften i sig mod lys og glæde, hun sulter/

hun er måske heldig, bliver ikke smittet de første gange, men en dag opdager hun, hun er frugtsommelig (de præventive midler ønsker loven jo folk holdt i uvidenhed om)/ havde hun nu været velhavende, havde hun foretaget den obligate berlinerrejse, eller diskret henvendelse var sket til en samvittighedsfuld læge, og fostret skaffes ad operativ vej ufarligt bort/ hun der er fattig forsøger at »fordrive« det, drikker petroleum og eddike, sluger grøn sæbe eller glasskår/ dør hun er historien dermed slut og gemt/ oftest, dræbes fostret og hun blir selv

krøbling i hvert fald ude af stand til at føde i fremtiden, fordømt til en fortvivlet og elendig tilværelse/ føder hun trods alt, må hun – hvis hun endnu er ren og stærk nok til at føle sit ansvar – dræbe det barn hun ved er prædestineret til en tilværelse værre end døden, fordi det skal underernæres i den første væxt fysisk ødelægges ved at voxe op i den rådende kaserne hun nu selv er tvunget til at leve i fordi hun blev sagt op på kontoret da hun kom i omstændigheder, åndelig forkrøbles i den tvangsskole hun ikke vil kunne købe det fri af/ dræber hun ikke barnet fordi hun er ødelagt allerede ikke har sjælsstyrke nok – det må kræve en næsten uforståelig sjælsstyrke således ethisk at sejre over et så mægtigt instinkt/ ansvaret må være uudholdeligt for jer der vedblivende ønsker forhold som tvinger den ethiske moder til at myrde – *sit barn*/ dræber hun det ikke, siger jeg, har hun kun en udvej at ernære dem begge på, – det blir mådeligt endda: hun blir prostitueret/ nej, de hørte ikke fejl, jeg sagde: prostitueret/jeg ved godt de herrer ræsonnerer: prostitutionen er ved lov forbudt i danmark, altså eksisterer prostitutionen ikke, og dog er det deres klassefæller og rimeligvis også - - alle injurier være fjærne fra mig – som opretholder prostitutionen/ gennem den påføres årlig tusinder syfilis alene i denne by/ og bordellerne blomstrer og betjenten patrouillerer og borgerskabet vandrer ud og ind/ hele sagen vedkommer jo egentlig ikke dem ud over de timer de er der/ napolisygen har de vel i forvejen/ jo! sagen vedkommer dem også, det er samfundets cisterne for alle ulykkelige kvinder/ i næste generation er det døtre af dem, hr dommer, dem hr assessor, af overretssagfører thomsen og forbryderen broby ...

for den enkelte er intet andet at gøre end råbe det ud af al magt, hensynsløst og råt som det er, til det en dag får realitet for alle jer håndhævere af den gamle lov/ i siger i véd det, men havde det realitet for jer var det umuligt at i ikke skulde røre en finger for at få det anderledes/ det må endelig engang komme frem i lyset: at man tvinges til at skride ind, at indføre almindelig lægekontrol, afspærre syfilitikerne, sørge for børnene - - indføre system, orden, kommunisme /

jeg vilde være skamfuld over at frikendes af en lov som beskytter og opretholder disse forfærdelige tiltande/

og er de konsekvente da dømmer de mig strængt/ jeg venter ikke en gang det af dem, var de konsekvente sad de ikke her at forsvare et samfund de erfaringsmæssigt véd bygger på svindel og smuds/

enten de er konsekvente eller ej er mig ligegyldigt/ de har ingen moralsk

berettigelse til at sidde til doms over disse digte/ deres klasse og deres arbejde
opretholder det smud de par ord kastet ud i publikken var en fortvivlelsens gestus
mod/

Kilde

Rudolf Broby-Johansen (1923). Forsvarstale for Blod : holdt i Københavns Byret 22-1-23. D.N.N.S.,
Det Ny Studentersamfund.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Ekspressionismen, Forsvarstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/rudolf-broby-johansens-forsvarstale-for-blod-i-koebenhavns-byret-1923>